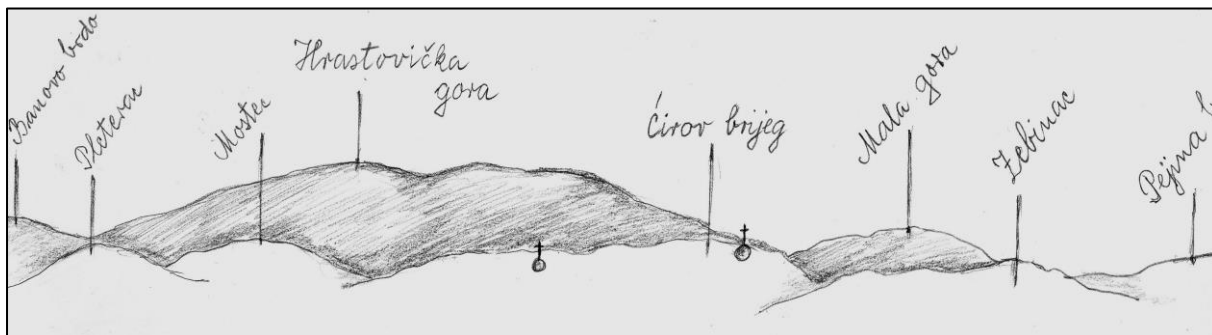

Planinari HPD „Zrin“ i učenici Srednje škole u Petrinji organiziraju u subotu 3. listopada 2015.

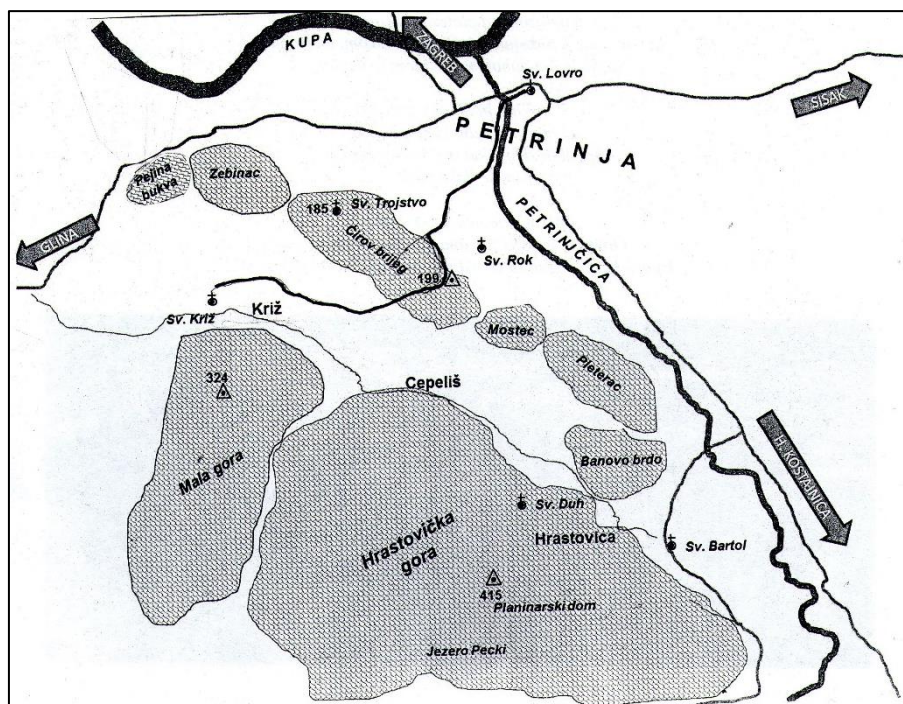
❖ **šetnju Petrinjskim vijencem** tragom zavičajnog slikara i pjesnika Josipa Stanića Staniosa

do Križa danas i nekad

Polazak iz parka u 10 sati, Gupčevom ulicom, nasipom i Ul. 6. kolovoza, preko Dujnićevog brijega i vodovoda do Križa.

Povratak u grad oko 18 sati, dolinom Utine, preko vodovoda do izvora „Komarac“, prema Presvetom Trojstvu, Ul. Trnskoga, Filjaka, Vinogradskom do nasipa uz Petrinjčicu i parka.

Obratit ćemo pažnju:

- 200 godišnjem parku i lipama,
- 90 godišnjem drvoredu na nasipu uz Petrinjčicu i
- 90 godišnjoj drvenoj kući obitelji Filjak,
- sa žaljenjem se spomenuti vile „Dubravčice“

- Petrinjčici, 36 km toka, izvor na 560 m, ušće na 100 m, ukroćenoj nasipom od
- 2 km prije 107 godina
- 103 godišnjem mostu, jednom od prvih armirano-betonskih u Hrvatskoj
- Petrinjskom vijencu na jugozapadnoj strani grada
- stazama đaka pješaka, prečicama preko brda do Križa
- Dujničevom brijegu i slikarici Dragici Smičibrada – Dujnić
- 101 stubi do panoramskog vidika Petrinje u dolini Kupe

Drugom stranom Ćirovog brijega doći ćemo u dolinu Utine s panoramom Križa, rodnog mjesta Josipa Stanića Staniosa, čuvara baštine i materinjeg jezika u tuđini.

Crkva Sv. Križa i Stanićev mural sa slikama križnog puta, književno i likovno stvaralaštvo.

Zavičajni pejzaž nekad i danas – imaginacija prostora po književnom i likovnom djelu.

Zavičaj i domovina u tuđini.

Josip Stanić Stanios:

***Sjeo bih opet tamo u hladu drvene kuće,
Na pragu drvenjare gluhe,
S mačkom što drijema.
Pod orahom širokih grana i zelena lišća,
U dvorištu s drvenim plotom,
S prijelazom od pletera do šljivara,
Sa šljivama, s pokojom kruškom, jabukom, trešnjom,
Sa zdencom dubokim, s vodom ledenom...***

***... u hladu drvene kuće,
U hladu između kuće i oraha
Opet bih sjeo. Kad dođem sa štapom .
Kad se doštapam.***

***Al kuća je nekamo iščezla.
Otišla je u nebo zajedno s mojim precima.
Izgorjela je i izgubila se u dimu, magli, u nestvarnosti.***

Izvješće sa memorijalne šetnje Petrinjskim vijencem do Križa nekad i danas tragom zavičajnog slikara i pjesnika Josipa Stanića Staniosa 3. listopada 2015.

Matija Filjak 1937. piše u Hrvatskom planinaru:

„Zanimljivi su brežuljci kraj Petrinje. Okružuju je kao neki vijenac... Hrastovička gora s Petrinjskim vijencem uže je zavičajno planinarsko područje HPD „Zrin“ u Petrinji... Mi znamo kako se u planinarskim krugovima jedna gora s najvišim vrhom od 415 m s „visoka“ gleda...Više od ovih perspektiva u prostoru, htjeli bismo prokazati putove i vidike u prošlosti koje krije ova gora. Ovim putovima dolazimo do dubokog shvaćanja gore i njenog pravog značenja... Velike i opsežne horizonte u vremenu dopušta ova gora. Za ovakvu vrst horizonata i vidika nije potrebno uspinjanje u visinu. Treba uroniti u dubinu... Za ovakvo gledanje vremenskog obzorja i vidika... potrebne su duhovne moći čovjeka – duša i srce... Ovakvim gledanjem oživljavamo sve. I goru, i prirodu, kule, gradine, groblja, davno minule događaje i generacije naših predaka.

Nijedan napor, težnja, život nije nestao bez traga. Sve živi. Sve je po Duhu ovjekovječeno i trajno postoji i djeluje. I gora živi, ima svoju dušu. Doprijeti do te duše najljepši je planinarski pothvat...“

Na šetnju se odazvalo 15 učenika Srednje škole (Bezek Dora, Pejaković Lucija i Ana iz 3.c, Dalibor Kljaić i Vujić Jan iz 4c – veterinarski smjer, a iz gimnazijskog 1.b Uhitil Laura, 2.a Morina Albina i Harčević Tea, iz 3.a Morina Albiana, iz 3.b Kardaš Andrea, Božanović Josipa i Tuzla Barbara, a iz 4.a Bončina Ivana i Mikulić Gabrijela, u pratnji profesorice **Lekanić Kljaić Ljiljane**. U Križu nam se pridružila i učenica Begić Mia, mještanka.

U pripremi dijela staze angažirao se član HPD „Zrin“ Ivanović Ante, a prigodni prospekt realizirali su Marko Kovačević, Slaven Ličina i Šustić Ivica.

U Križu su nas dočekali, mještanka, Milka Bogović i Josip Bešlić, Stanićev prijatelj od mladosti, više od pedeset godina.

Na kraju šetnje pridružili su nam se Marija Demo, njen sin Lovro i nećak Vid Bešlić, a došao je i Nenad Kljaić. Ukupno nas je bilo **23-oje**.

Na ovu šetnju prijavio se mnogo veći broj učenika no što se odazvao. Uzrok tome je cjelotjedni štrajk prosvjetnih radnika, a time i mogućnost bolje komunikacije učenika i profesora. Lošija vremenska prognoza tome je pripomogla.

Grupu učenika Srednje škole pozdravila sam u paviljonu u ime planinara HPD „Zrin“ i ukratko obrazložila prospekt koji je svaki učesnik dobio i koji je istovjetan javno izloženom plakatu u ormariću Društva i vratima knjižare.

Naglasila sam da iz ove kupske doline, iz naše Petrinje, sa 100 m nadmorske visine idemo prema brdima, ne višim od 200 m, na jugozapadu koje je prije više od devedeset godina **Matija Filjak**, zaslužni pedagoški djelatnik i planinar, opisao kao **Petrinjski vijenac**, idilično mjesto za šetnje i druženja u vinogradima, voćnjacima i šumarcima, izvorima, jezercima i potocima Banovog brda, Pleterca, Mosteca, Čirovog brijega, Zebinca i Pejine bukve. Jedan dio je lijepo i kvalitetno opisan 2008. g. u brošuri TZ **Petrinjska šetnica, rekreativno-poučna, kružna pješačka staza**.

Iz srca grada, iz ovog starog parka, dvjestogodišnjaka, idemo prema Petrinjčici (pet-rinen, umiljato teče), po kojoj je grad vjerovatno dobio ime – **grad koji teče**, a ne po petrusu-kamenu ili crkvi sv. Petra, kako kažu neki izvori. 36 km toka od izvora na 560 m nadmorske visine do ušća na 100 m.

Zna biti umiljata ali i goropadna sa svojim bujičnim tokom. Ukroćena je s 2 km nasipa još 1908. godine ali se već preko sto godina kontinuirano mora obnavljati zbog njene snage i varljivog vodostaja tijekom godišnjih doba.

Drvodred uz Petrinjčicu zasađen je prije 90 godina. Mladice su zalijevali tadašnji učenici škole koju sada pohađaju učesnici šetnje.

S prozora škole, iz crtaonice, profesor Vilim Muha naslikao je uljem taj prizor sa zgradama koje su tada već izgrađene na nasipu.

Vilim Muha, oko 1926. godine

Foto: Anja Čelap, 2014. godine

1925. godine Matija Filjak dao je izgraditi obiteljsku drvenu kuću u tradicijskom stilu.

Ivan Pejaković, također profesor u školi, 1933. godine gradi vilu „Dubravčicu“ kod istih majstora iz Dubrovčaka Lijevo. Vila živi nažalost samo u sjećanjima i na rijetko sačuvanim fotografijama.

vila „Dubravčica“ nekad

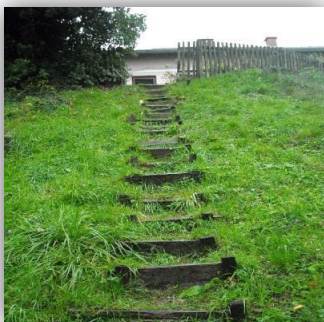
ista lokacija danas

Na mjestu nekadašnjeg Miličićevog mlina 1912. izgrađen je jedan od prvih armirano-betonskih mostova u Hrvatskoj koji je više od sto godina u funkciji i posebno lijep.

Na nasipu možemo sresti vjeverice, sivu i crnu čaplju, rode, patke, čuti kreketanje žaba, a u Petrinjčici naći osam vrsta zaštićenih riba, sa crvenog popisa.

Ulicom 6. kolovoza idemo **ususret Petrinjskom vijencu**, prema Čirovom brdu, između Sv. Roka i Presvetog Trojstva.

101 stubom penjemo se na **Dujnićev brijeg**. To je jedna od prečica đaka pješaka iz doba školovanja Josipa Stanića Staniossa koji je svoje djetinjstvo i mladost vjerno opisao u svojim pjesmama i romanima.

Toga se dobro sjeća i **Dragica Smičibrada Dujnić, slikarica** koja živi na vrhu tog brijega odakle je prekrasan pogled na grad u dolini, na cijelu Petrinju. Ona je djetinjstvo provela na padini Ćirovog brijega, a dio života u Hlebinama gdje je „proslikala“ u maniri naive. Za vrijeme progonstva održavala je dvije obitelji slikajući i izlažući svoje radove u Italiji i Švicarskoj.

Od vodovoda na vrhu, vijencem s druge strane Ćirovog brijega pruža se pogled na dolinu Utine, Hrastovičku i Malu goru i selo Križ, rodno mjesto pjesnika i slikara Josipa Stanića Staniosa koji u tuđini živi više od 50 godina ali duh zavičaja nosi sobom. Književnim i likovnim stvaralaštvom u tuđini čuva sjećanje na zavičajni pejzaž, ljude i život u Križu nekad.

U mjesnoj crkvi razgledali smo mural i slike križnog puta koje je izradio Stanios. Profesorica Lekanić Kljaić obratila je pažnju na autorov prepoznatljivi likovni rukopis, a o uvjetima rada govorio je Josip Bešlić i sve to dokumentirao iz osobne arhive i osobnog doživljaja što je bilo osobito zanimljivo.

Uz Milku Bogović i priču o selu, posebno Čelarevom brijegu, dolinom rječice Utine uz nekadašnju „električnu centralu“ došli smo do pred kraj sela, odredili mjesto gdje je bila rodna Stanićeva kuća i nastavili glavnom cestom do vodovoda.

Od Hrastovičke gore dolazila je kiša pa smo rado prihvatili ljubazan poziv Josipa Bešlića i sklonili se pod krov njegove vikendice. Vatra je već lijepo gorila i kesteni koje je ubrao tijekom dana mogli su se peći.

Iz Križa, učenici koji tamo žive, donijeli su mošta pa je gozba mogla početi. Za velikim stolom jeli smo što smo ponijeli u ruksacima, sladili se kestenima i moštom, razgovarali, čitali Stanićeve pjesme, ali i pjesme Josipa Bešlića. On je donio punu kutiju Stanisovih knjiga koje mu je u proteklih pola stoljeća redovito slao iz tuđine.

Time smo svi bili impresionirani. Koja energija, koje nadahnuće i koja potreba povezivanja sa zavičajem, domovinom i materinjim jezikom!

Kiša je i dalje padala pa smo odlučili, kad nam se već pružila mogućnost, da odustanemo od povratka preko Presvetog Trojstva i prevezemo se do grada autima. Zahvalili smo domaćinu i u zadovoljstvu se rastali.

Cijeli tijek šetnje učenici su dokumentirali foto i filmskim snimcima što će objaviti i poslati Staniosu u Rim.

Knjigu „Moj Križ“ i minijaturu-sliku Josip Bešlić je, po uputi Stanića, u znak zahvalnosti poklonio profesorici Lekanić Kljaić. Knjigu je dobila i učenica Tea Harčević, igrom slučajnog odabira, a i sliku- minijaturu izvlačenjem imena „iz šešira“.

Jedan primjerak knjige ja sam poklonila školskoj knjižnici kao spomen na uspješnu suradnju Srednje škole i planinara „Zrina“.

Petrinja, listopad 2015.

Organizirala i provela: Nevenka Božiček